

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Verslag van de vergadering van de Bouwbegeleidingscommissie op 29 november 2022

Griffie commissies Bestuur en Onderwijs
Bouwbegeleidingscommissie
M. Burger

Aanwezige leden: de heer Aartsen (commissievoorzitter, VVD), mevrouw van Ginneken (D66), de heer Geurts (CDA), mevrouw Bromet (GroenLinks), mevrouw De Vries en mevrouw Kooij (namens het fractiepersoneel), mevrouw Van den Heuvel-de Grooth en de heer Benhammou (namens het ambtelijk personeel) en de heer Dronkers (namens de OR)

Aanwezige adviseurs: mevrouw Wouters (projectmanager renovatie van de Tweede Kamer), mevrouw Berntsen (coördinerend architect van het RVB), mevrouw Bloemert (plv. directeur van het RVB), de heer Paardekooper (projectmanager van het RVB)

Aanwezig als toehoorder: mevrouw de Geus-Godschalk (digitaal, projectmanager huisvesting van de Tweede Kamer), mevrouw Wijnmalen (programmasecretaris renovatie van de Tweede Kamer), mevrouw Bhagwant (projectondersteuner renovatie van de Tweede Kamer)

*Griffier: mevrouw Burger
Adjunct-griffier: mevrouw Van Tilburg*

Afwezig met bericht van verhindering: de heer Kops (PVV), de heer Thijssen (PvdA), de heer Stoffer (SGP), de heer De Bruijn (integraal adviseur), de heer Van Noord (architect)

1. Opening en mededelingen

De commissievoorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom. Hij heet de nieuwe ambtelijke leden van harte welkom.
Er zijn enkele afmeldingen ontvangen.

De plv. directeur van het RVB benadrukt het belang van het bespreken van de restpunten van het Definitief Ontwerp (DO) voor de voortgang van het proces.

2. Conceptverslag BBC-vergaderingen

De verslagen van de BBC-vergaderingen van 10 mei, 17 mei, 28 juni en 1 juli jl. zijn al vastgesteld en gepubliceerd via de website van de BBC.

3. Terugkoppeling Presidium

Geen bijzonderheden. Terugkoppeling heeft al via de e-mail plaatsgevonden.

4. Restpunten n.a.v. Definitief Ontwerp en uitwerking versoberingen

De coördinerend architect van het RVB geeft een toelichting op een aantal restpunten naar aanleiding van het DO en de uitwerking van de versoberingen. Dit leidt tot de volgende op- of aanmerkingen vanuit de BBC:

- De BBC kan zich vinden in het uitgangspunt één grote stilteruimte te realiseren in plaats van meerdere kleinere;

- De BBC kan zich vinden in de voorgestelde uitwerking van de drie type toiletten: herentoiletten, damestoiletten en gender-inclusieve toiletten. Een BBC-lid geeft aan content te zijn met de spreiding van de gender-inclusieve toiletten door het gebouw;
  - In het kader van de integrale toegankelijkheid bespreekt de BBC de implicaties van het wel of niet opnemen van een hefplatform in gebouw J. De BBC concludeert dat de alternatieve route tussen gebouw J en H en de plenaire zaal via gebouw N ook doelmatig is. Wel wordt geadviseerd de voorzieningen bij de trap in gebouw J zo te maken dat een hefplatform in de toekomst makkelijk gerealiseerd kan worden, mocht daar specifieke behoefte aan zijn. Het RVB zal dit onderzoeken;
  - Ten aanzien van het gebruik van de Oude Zaal onderstreept de BBC de eerdere wens om die multifunctioneel te kunnen gebruiken, bijvoorbeeld om diverse opstellingen voor een commissiedebat mogelijk te maken. Hierbij wordt aandacht gevraagd voor de beveiliging. De projectmanager van de Tweede Kamer geeft aan dat er nog scenario's getest zullen worden. Enkele uitwerkingen komen nog terug bij de BBC;
  - Een BBC-lid vraagt of het mogelijk is de ambtenarenluikjes in de Oude Zaal van glas te voorzien. De coördinerend architect van het RVB geeft aan dat dit onderzocht zal worden, maar mogelijk wel aanvullende kosten met zich meebrengt en dat glas in akoestisch opzicht wellicht een minder goede keuze is.
  - Ten aanzien van de kosten voor het inrichten van de Oude Zaal wordt bevestigd dat die gedekt zullen worden naar aanleiding van de motie van het lid Bisschop (Kamerstuk 34293, nr. 92);
  - De BBC kan zich vinden in de voorgestelde uitwerkingen voor het Statenlokaal en de restaurants. Ten aanzien van het ledenrestaurant geven enkele BBC-leden aan dat er behoefte is aan afgeschermd plekken en uiten de wens om tafels aan elkaar te kunnen zetten zodat je met meer personen kunt eten;
  - De BBC kan zich vinden in de voorgestelde uitwerking van de pantry's;
  - Het RVB licht toe dat het uitwerken van de expeditie een ingewikkeld vraagstuk is en dat hier nog gesprekken over gevoerd worden. Leden van de BBC wijzen op enkele aandachtspunten ten behoeve van de verdere uitwerking:
    - o een van de expeditiehoven is naast de huisentree gelegen, overlast voor bezoekers – de Kamerbewoners, delegaties en het aanzien - moet worden voorkomen;
    - o er moet een goede oplossing komen voor de leveranciers en medewerkers van de Tweede Kamer zodat zij hun werk bij de expeditie veilig en efficiënt kunnen doen. Vooral het realiseren van een liftvoorziening voor medewerkers en leveranciers en overdekte werkplekken bij slecht weer zijn belangrijke elementen voor de BBC.
- De uitwerking van de expeditie zal op een later moment opnieuw aan de BBC worden voorgelegd;
- De BBC kan zich vinden in de voorgestelde uitwerking van de versoberingen in gebouw H;
  - De BBC kan zich vinden in de voorgestelde verbinding tussen de gebouwen K en C op begane grond;
  - De BBC kan zich vinden in de voorgestelde uitwerking van de centrale trap in gebouw K;
  - De BBC onderstreept de eis, conform programma van eisen beveiliging 2.0, ten aanzien van te openen ramen, met inachtneming van de beperkingen.

5. Uitgangspunten uitwerkingen Primair Proces

De coördinerend architect van het RVB geeft een toelichting op de uitgangspunten voor de uitwerking van het primaire proces. De BBC heeft hierbij de volgende op- en aanmerkingen gemaakt:

Plenaire zaal

- De BBC kan zich vinden in het voorstel voor het verlagen van Vak K;
- De BBC kan zich vinden in het voorstel om van 4 naar 5 interruptiemicrofoons te gaan;
- De BBC kan zich vinden in de kleine verschuiving van het rostrum;
- De BBC kan zich vinden in het behoud van de huidige plek van het spreekgestoelte;
- De BBC kan zich vinden in het voorstel voor de positionering van de camera's. Een BBC-lid vraagt hierbij aandacht voor de evenwichtigheid van de camerapositioneringen. De

- projectmanager renovatie van de Tweede Kamer geeft aan dat dit meegenomen wordt en dat het uitgangspunt is dat alle vakken even goed in beeld komen;
- De BBC kan zich vinden in de voorstellen voor de zitplekken van de bodedienst, maar vraagt daarbij wel aandacht voor een goede (eigen) zitplek voor persoonsbeveiligers;
  - De BBC kan zich vinden in de voorstellen voor de integrale toegankelijkheid van de plenaire zaal;
  - De BBC kan zich vinden in de voorstellen voor de publieke tribune, maar vraagt daarbij aandacht voor eventuele extra beveiligingsmaatregelen, zoals de zichtlijnen van beveiligers, mede naar aanleiding van een incident van een aantal jaar geleden. Voorts vraagt een BBC-lid aandacht voor goede zitplaatsen voor journalisten en oplaadvoorzieningen voor elektronica.

Ministers- en ambtenarenkamer:

- De BBC kan zich vinden in de voorstellen voor de ministers- en ambtenarenkamer.

Commissiezaal:

- De BBC kan zich vinden in de voorstellen voor de commissiezaal. Een BBC-lid brengt hierbij in dat een punt van aandacht een verbeterde fysieke beveiliging is bij debatten met een hoog risico. Hierbij wordt geopperd om in dergelijke gevallen bijvoorbeeld een fysieke afscheiding aan te kunnen brengen tussen de Kamerleden en het publiek, en dit bijvoorbeeld in één commissiezaal te faciliteren. De BBC herkent de punten van zorg, maar diverse BBC-leden benadrukken ook het belang van een open debat en roepen op om de beveiliging ook op andere manieren (bijvoorbeeld buiten de zaal) zo goed mogelijk te regelen om incidenten in de zaal te voorkomen.
- Een BBC-lid vraagt of er grotere schermen in de commissiezaal geplaatst kunnen worden. Dit wordt onderzocht.

6. Rondvraag en sluiting

Op 7 december a.s. vindt een informatiemarkt over het interieurconcept plaats voor alle Kamerbewoners. De BBC-leden zijn uitgenodigd voor een ontbijtbijeenkomst van 9.00 tot 10.00 uur.

De commissievoorzitter meldt dat het conceptadvies aan het Presidium per e-mail aan de BBC-leden zal worden voorgelegd, met het verzoek daarop te reageren.